УВАЖЕНИЕ НА ДРЕХИТЕ

Хитър Петър бил сладкодумец. Хората го слушали с внимание, радвали му се и се смеели от сърце. Затова сватба, кръщене, угощение или друго празненство не ставали без него.

Веднъж се заженил един от приятелите на Хитър Петър. Приятелят взел бъклица, украсена с чимширова китка, и отишъл да го покани.

– Ако дойдеш на сватбата, ще те сложа да седнеш на трапезата до кума! – казал му той.

– Благодаря, ще гледам да дойда! – отговорил Петър.

Вдигнала се голяма сватба. Всички сватбари били облечени с най-хубавите си премени. Дългата трапеза, опъната от край до край на двора, била отрупана с различни ястия, хлябове и пиене. Надалеч се чувала весела глъч, песни, свирни, закачки и игри. Хитър Петър отишъл на сватбата със старите си дрехи. Всеки му се присмял. А приятелят му, пък и другите сватбари не го поканили да седне на трапезата.

„Хората по дрехите посрещат, а по ума изпращат!“ – помислил Хитър Петър.

Той постоял прав на двора, погледал, кривнал глава, позасмял се и се върнал вкъщи. Пременил се с новите си дрехи и отишъл пак на сватбата. Щом го видели, младежите му сторили път. Станал свекърът, станал и кумът, ръкували се с Петър, посъбрали се и той седнал между тях. Веднага му поднесли ядене, бъклица с вино и го поканили:

– Заповядай, Петре, хапни, па да пийнем за здравето и за щастието на младите!…

– Благодаря! Пожелавам да се ражда от едното хиляда, все тъй да е пълна къщата и трапезата на младото семейство, да живеят в мир, в любов и веселие! – благословил Хитър Петър, вдигнал бъклицата и започнал да разлива виното по дрехите си.

Сватбарите се спогледали учудени.

– Какво правиш, Петре?

– Черпя новите си дрехи – отговорил Хитър Петър. – Нека те да пийнат и хапнат, защото, както изглежда, вие тях уважавате.

Не бива да съдим хората само по външния им вид, защото истинската им стойност се крие в ума, характера и добротата им. Външният вид може да помогне да ни забележат, но само добрите дела и мъдростта печелят трайно уважение.

Речник:

- **бъклица** – традиционен български дървен съд за вино
- **чимширова китка** – клонки от чимшир (вечнозелен храст), събрани на снопче, които се използват за украса, сватбени ритуали и др.
- **трапеза** – маса с наредено ядене на нея
- **глъч** – шум от говор на много хора; врява

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I”

4000 гр. Пловдив, ул. “Хан Кубрат” 15

тел :032/626953, 032/625559 , e- mail : info-1690152@edu.mon.bg, www.ka1.bg

СЪСТЕЗАНИЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА
16.05.2026 г.

Указания за ученика!!!

СЪСТЕЗАНИЕТО Е АНОНИМНО!

1. ЗАПИШЕТЕ ТРИТЕ СИ ИМЕНА И УЧИЛИЩЕТО СИ НА ПРЕДОСТАВЕНАТА ИНДИВИДУАЛНА БЛАНКА.

2. БЛАНКТАТА СЕ ПОСТАВЯ В МАЛЪК БЯЛ ПЛИК И ПРИ ПРИКЛЮЧВАНЕ НА РАБОТАТА СЕ ПОСТАВЯ ЗАЕДНО С ТЕСТА В ГОЛЯМ БЯЛ ПЛИК.

3. НЕ ЗАПИСВАЙТЕ ИМЕНАТА СИ НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ЛИСТОВЕ ЗА БЕЛОВА, ЧЕРНОВА И СЪСТЕЗАТЕЛНАТА ТЕМА!

Преразкажете подробно приказката „Уважение на дрехите“, като използвате дадения ви план.

1. ***Хитър Петър – любимец на хората.***
2. ***Поканата за сватба и обещание за почетно място.***
3. ***Петър е пренебрегнат заради старите си дрехи.***
4. ***Хитър Петър се преоблича и получава уважение.***
5. ***Благословията на Хитър Петър към младото семейство.***
6. ***Шегата на госта – разлива вино по дрехите си.***
7. ***Поуката.***

Успех, кандидат-петокласници!

Критерии за оценяване на преразказа			
№	**Критерии**	**I оценител**	**II оценител**
1.	Съдържание – 10 т.		
2.	Пряка реч – 3 т.		
3.	Глаголно време – 5 т.		
4.	Правопис и пунктуация – 10 т.		
5.	Лексикална култура – 3 т.		
6.	Графично оформление – 4 т.		
Максимален брой точки от преразказа – 35 т.			
Окончателен брой точки от преразказа: **…… /от 35 т./**			

Прочетете текста и изпълнете след него задачите от 1. до 13. включително.

ПРОЧУТИЯТ СТРЕЛЕЦ

Преди много години в Китай живеел един прочут ловец, когото наричали Стрелеца Инзи. Ловял той дребни птици и лисици. Ходел и на едър лов – за мечки, диви свине, пантери.

Ловецът стрелял толкова точно, че без да гледа, улучвал право в целта. Като пуснел стрелата, той пришпорвал коня и се понасял след нея, а тя винаги настигала плячката. Такъв стрелец нямало в целия Китай. Само ученикът му можел да се сравнява с него. Когато двамата стреляли отдалече един срещу друг, върховете на стрелите им със звън и искри се сблъсквали във въздуха.

Един ден Китай бил сполетян от страшна беда. На небето изведнъж се появили десет слънца, които безпощадно жарели ден и нощ. Всичката трева, всичките растения изгорели, а хората и животните се задъхвали от горещината.

Когато видял бедствието, което донесли тези светила, Стрелеца Инзи започнал да мисли как да спаси народа си от тях. Взел той своя най-здрав лък от черно дърво, сложил на него наведнъж десет стрели и почнал да ги пуска една след друга. Това ставало така бързо, сякаш че пускал само една стрела и във въздуха се носело непрекъснато свистене. В действителност стрелите летели като ветрило и всяка от тях улучвала по едно слънце. Така той застрелял деветте светила.

От страх се търкулнало зад бамбуковите храсти десетото слънце. Изведнъж на земята станало тъмно и хладно. Изплашил се Стрелеца Инзи. И тъй като не останало нито едно слънце, което да стопля земята, той се замислил над новото бедствие.

В това време последното слънце си помислило, че стрелецът си е отишъл. Предпазливо се показало и огледало какво се случва над земята, но щом видяло врага си, от страх отново се скрило. Стрелеца Инзи се зарадвал, че е останало поне едно слънце, събрал стрелите си, взел лъка си и си отишъл.

Но оттогава горкото слънце продължавало да се страхува. Изгрявало от изток, светело малко и отново се скривало на запад. Така денонощието се разделило на светъл ден и тъмна нощ и донесло спокойствие на земята и хората.

1. Къде се развива действието в текста? /1 т./

А) В Япония
Б) В Китай
В) В Индия
Г) В Монголия

2. Кое е основното занимание на главния герой <u>в началото на текста</u>? /1 т./

А) Да опитомява диви коне
Б) Да ловува животни и птици
В) Да изработва лъкове от черно дърво
Г) Да обучава десетки ученици в Китай

3. Кое е <u>доказателството за невероятната точност</u> на Стрелеца Инзи? /2 т./

А) Че стрелял само по десет слънца наведнъж
Б) Че стрелите му се сблъсквали във въздуха с тези на ученика му
В) Че винаги носел лък от черно дърво
Г) Че успявал да настигне стрелата си, докато препуска с кон

4. Каква беда сполетяла Китай <u>в началото</u> според съдържанието на текста? /1 т./

А) Настъпил вечен мрак и студ.
Б) Изчезнали всички животни в гората.
В) Появили се десет слънца, които изгаряли всичко.
Г) Огромен пожар унищожил бамбуковите храсти.

5. Защо Стрелеца Инзи решил да стреля по слънцата? /1 т./

А) За да докаже на ученика си, че е по-добър от него
Б) Защото искал да провери здравината на новия си лък
В) За да спаси хората и растенията от горещината
Г) За да накара десетото слънце да изгрява само от изток

6. Според съдържанието на текста последното слънце се скрило зад бамбуковите храсти, защото… /1 т./

А) се страхувало от Стрелеца
Б) било уморено
В) било нощ
Г) го повикали другите слънца

7. <u>Прочетете</u> въпросите и <u>запишете</u> своите отговори.

- **Каква е <u>причината</u> Стрелеца Инзи да се изплаши, след като застрелял деветте слънца?**

_____

_____ /1 т./

- **Какво <u>ново бедствие</u> предстояло, след като Стрелеца Инзи простелял слънцата?**

_____

_____ /1 т./

8. Какви са помежду си думите *СЛЪНЦЕ* и *СВЕТИЛО*, използвани в текста? /1 т./

А) синоними
Б) антоними
В) сродни думи
Г) сложни думи

9. В коя група <u>думите са сродни на думата „стрела</u>“? /2 т./

А) страх, стрес, строя
Б) стрък, стръв, строеж
В) стрес, стремеж, стрелка
Г) стрелям, стрелец, стрелба

10. Измислете и напишете <u>един антоним</u> на думата „<u>горещина</u>“. _____ /1 т./

11. Прочетете цитираното изречение и <u>запишете думите антоними</u>, употребени в него. /2 т./

Предпазливо се показало и огледало какво се случва над земята, но щом видяло врага си, от страх отново се скрило. _____

12. <u>Открийте и запишете степенувано прилагателно име</u>, употребено в текста. /1 т./

_____

13. Прочетете цитираното изречение и <u>запишете кои са подлогът и сказуемото</u> в състава му.

От страх се търкулнало зад бамбуковите храсти десетото слънце. ……. /от 2 т./

Подлог: _____ Сказуемо: _____ (по 1 т. за всяко)

14. На празните места в посочения текст <u>напишете пълен или кратък определителен член</u> според правилата за членуване на имената в мъжки род. ……. /от 8 т./

(по 1 т. за всяко правилно членуване)

В център_____ на град_____ се намира слънчеви_____ часовник. Ден_____ беше топъл и над площад_____ въздух_____ трептеше. Град_____ изглеждаше по-красив от всякога под лъчите на слънцето. Вгледах се в циферблат_____ , за да проверя колко е часът.

15. Прочетете сложното изречение и изпълнете задачите след него.

Още на втория ден търпението на господин учителя се изчерпи и той заяви, че ще напише писмо до родителите ми.

• **Запишете от колко прости изречения се състои цитираното сложно изречение?**

_____ /1 т./

• **Запишете кои са думите, с които са свързани простите изречения в сложното?**

_____ ……. /от 2 т./

(по 1 т. за всяка)

• **Посочете в кое глаголно време са подчертаните глаголи в изречението?**

_____ /1 т./

• **Запишете личното местоимение, употребено в изречението.** _____ /1 т./

• **Запишете числителното име, употребено в изречението, и посочете вида му.**

_____ ……. /от 2 т./

(1 т. за числителното име + 1 т. за вида му)

16. Запишете в кое време е глаголната форма „няма да уча“?

_____ /2 т./

17. В кое изречение всички думи са употребени в прякото си значение? /1 т./

А) Майка ми има златно сърце.
Б) Магарето носело тежък товар.
В) Тежката дума не се забравя.
Г) Тежка беше съдбата на бедняка.

18. В коя дума има представка? /2 т./

А) сгреши
Б) спаси
В) светна
Г) следва

19. По дадените пояснения образувайте и запишете сложни думи. Внимавайте при съгласуването на получените думи – род и число, както и при правописа им!

• Животни със студена кръв – _____ ……. /от 4 т.

• Книга, която ни води по пътя – _____ (по 1 т. за всяка сложна дума)

• Хора, които се любуват на природата – _____

• Човек, който желае доброто на някого – _____

20. Образувайте ТРИ сродни думи на думата „*стрела*“, като прибавите различни представки. ……. /от 3 т.

(по 1 т. за всяка дума)

1) _____ ; 2) _____ ; 3) _____

21. Определете рода и числото на думите: ……. /от 2 т.

(по 0,5 т. за всяко)

стрелата – _____ род; _____число; ***слънцата*** – _____ род; _____число

22. <u>Подредете разбърканите букви</u> така, че да получите смислени думи. <u>Запишете думите</u>.

……. /от 4 т./

(по 1 т. за всяка дума)

Н Ц Е Л Ъ С – _____ Т Я Е Л П И Р – _____

Н И Г А К – _____ Ж Е Д Н А Д А – _____

23. <u>Препишете текста правилно</u>, като отстраните допуснатите в него 14 правописни и пунктуационни грешки, както и грешки при членуването! ……. /от 14 т./

(по 1 т. за всяка коригирана грешка)

Днес беше последния ни учебен ден в началното училище. Аз и моите приятели бяхме много развълнувани и тъжни едновремено. След часовете всички излязохме на двора за последно междучасие. Под едно дърво намерихме малка кутиика, окрасена с блестящи камъчета. Никой от нас не знаеше чия е тя. Всички бяхме много лубопитни и решихме да я отворим. Вътре имаше малки шоколадови бонбони и белешка с надпис: „Сподели радоста!“

Ние веднага разделихме бонбоните помежду си и се почувствахме щасливи. Разбрахме че дори когато напускаме едно място, винаги ще носим в сърцата си хубавите спомени и приателствата, които сме създали. Сега ни претстои ново начало в прогимназията, но ще помним винаги нашето начално очилище.

Окончателен резултат:

1. Получен брой точки от преразказа	……**/от 35 т./**
2. Получен брой точки от теста	……**/от 65 т./**
Окончателен брой точки	……**/от 100 т./**

I оценител:……

/подпис/

II оценител:……

/подпис/